

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 28.3.2007
Sayı : 470

2/994
31167-69711

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

27 Mart 2007

"4603 Sayılı Kanun'un Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi" m ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

M. Vedat Melik
Urfa Mv.

Abdulkadir ATEŞ

Gaziantep Milletvekili

Orhan Eraylan
Nipde Mv.
Necati UZDİZ
Ormanlı Mv.

M. Mesut ÖZAKCAN
Aydın Mv.

HALUK KOĞ
Samsun Mv.

Nor Koman
Antalya Mv.

Mehmet KARTAL
VAN Mv.

Beriden Beloglu
Antalya Mv.

Hakkı DİL
İzmir Mv.

Ali OKSAL
MERİKE Mv.

Nurettin Sözen
Sivas Mv.

GENEL GEREKÇE

2001 krizi bahanesiyle Emlakbank kapatılarak personeli, Halkbank ve Ziraat Bankası'na devredilmiştir. Kamu bankalarının özelleştirmeye hazırlanmasını amaçlayan 4603 sayılı Yasa, 4784 sayılı Yasa ile değiştirilerek, sözkonusu bankaların hisseleri kamuya ait olmasına karşın, personele sözleşmeli (işçi olarak) çalışma zorunluluğu getirilmiş ve sözleşmeli çalışmayı istemeyenler ya da sözleşmeli çalışma isteği banka yönetim kurulu tarafından kabul edilmeyenler, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yollanmışlardır.

Özelleştirme yapılmadan ya da kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşmeden 399 sayılı KHK'ye tabi çalışanların diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderildiği başka bir örnek yoktur. Nitekim, 4603 sayılı Yasa'nın ilk halinde 399 sayılı KHK'ye tabi çalışan personelin sözleşmeli çalışmaya zorlayan bir hüküm olmadığı gibi, 4603 sayılı Yasa'nın halen yürürlükte olan 4. maddesine göre, yasa, bankaların *"sermayelerindeki kamu payı % 50'nin altına düşünceye kadar uygulanmak üzere yürürlüğe gir"*miştir.

Bu arada, iki bankanın özelleştirme süresi üç yıldan önce beş yıla, son olarak da on yıla çıkarılmıştır. 2002'de üç yıl içinde özelleştirileceği gerekçesiyle personeli diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yollanan bankalar, beş yıl geçtiği halde hâlâ kamu bankasıdır.

Örneğin, yine bir özelleştirme olan Türk Telekom'un satışından önce personelin hakları güvenceye alınmış ve personele Telekom'da çalışmak ya da diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakil olmak kararı için tatınan süre uzatılmıştır.

Son olarak, kamuda geçici olarak çalışan işçilere kadro hakkı veren bir yasa tasarısı TBMM Plan Bütçe Komisyonu'nda iktidar ve muhalefetin ortak oyuyla kabul edilmiştir, yakında genel kurulda kabul edilerek yasalaşacaktır.

4603 sayılı yasa, olağanüstü bir dönemde çıkarılan olağandışı bir yasadır ve uygulanış biçimi de olağandışı olmuştur. 4603 sayılı Yasa'nın yalnızca banka yönetim kurullarına tanıdığı yetki, banka yönetim kurulunun çıkardığı (yasal zorunluluğa karşın Resmi Gazete'de yayımlanmamış) yönetmelikle daha alt makamlara devredilmiş ve binlerce banka personeli diğer kamu kurum ve kuruluşlarına hukuka aykırı bir şekilde gönderilmiştir. Nitekim, açılan davalar sonucunda Danıştay, yetki devrini hukuka aykırı bularak yönetmeliği ve dava açanların atama işlemlerini iptal etmiştir.

2002 yılında, kamu bankalarının özelleştirileceği gerekçesiyle diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yollayan personel 5 yıldır, sanki bankaları özelleştirilmiş gibi, maaşları dondurulmuş çalışmaktadır. Ancak, bankaları özelleşmemiş ve özelleştirme süresi sürekli uzatılmıştır.

Sosyal hukuk devleti, aynı statüde çalışanlar arasında ayırım yapmayan devlettir. 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu'na göre, ancak bir kamu şirketi, kapatıldığında, satıldığında ya da kamu hisseleri yüzde ellinin altına düştüğünde 399 sayılı KHK'ye tabi personel diğer kamu kurum ya da kuruluşlarına nakledilirken, 20.000 binin üzerinde kamu bankası çalışanı özelleştirme olmadığı ve yakın vadede olmayacağı halde bankalarından kovulmuştur.

Davalarını kazanıp bankaya dönen personelin, istekli olmaları ve gerekli koşulları taşımaları halinde bankada sözleşmeli olarak çalışmaları hukukun bir gereğidir. Ancak, yargı kararıyla bankaya dönen personelin sözleşmeli çalışma istemleri, Halk Bankası tarafından kabul edilirken, Ziraat Bankası tarafından reddedilmiştir. Ziraat Bankası'nın sözleşme istemlerini geri çevirdikleri bankacılar tarafından açılan davalarda, Ankara 10 İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermiş. Böylece, bunlar 2. kez bankalarına dönmüşlerdir.

Halk Bankası ise, personelin bir bölümünün sözleşme isteğini kabul etmiş, bir bölümünü geri çevirmiştir. Konu giderek içinden daha da çıkılmaz bir hal almaktadır. Bir yandan mahkemeler ilgililerin lehine karar vermekte, ancak bankalar sözkonusu kişilerin sözleşmeli çalışma istemini reddince konu yeniden yargıya intikal etmekte, mağduriyet artarak sürmektedir.

Kriz döneminde ve o psikolojinin etkisiyle çıkarılmış yasalar ve yasanın hukuka aykırı olarak keyfi biçimde uygulanması nedeniyle sözkonusu personel 5 yıldır dondurulmuş maaş almaktadır. Bu süreçte kamu personeline yapılan toplam zam oranı yüzde elli dolayındadır.

Bu maddi kayıptan daha kötü olanı, manevi kayıptır.

Bankacılık sektörünün yüksek çalışma temposuna, günde yüzlerce kişiyle yüzyüze doğrudan ilişki biçimine alışmış personel, adeta bir masa bir sandalye gibi diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilmiş ve hiç ilgisi olmayan alanlarda çalışmaya mahkûm edilmiştir. Üstelik, gittiği kurumda kendisine iş verilenler bir ölçüde şanslıdır, çünkü bir üretim yapmaktadırlar. Çoğu yaşam şeklindeki değişiklik ve yeni işyerinde gördüğü manevi baskı nedeniyle psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Günde trilyonlarca liranın altına imza atan, emrinde onlarca hatta yüzlerce kişi çalışan şube müdürleri, müdür yardımcıları, "araştırmacı" unvanıyla atandıkları yeni işyerlerinde, işe yeni başlamış memurlara verilen görevleri yapmak zorunda bırakılmışlardır. Yasal olarak daire başkanına bağlı olarak çalışması gereken "araştırmacılar", "şef"lerin emrine verilmiştir.

Bankacılık sektörünün yapısı gereği farklı bir biçimde sıralanmış "II. Müdür, amir, şef yardımcısı" gibi unvanların kamu kuruluşlarında karşılığı bulunmadığından, bunların tümü alt unvanlarla atanmıştır.

Buna ek olarak, bankacıların daha önceki hizmet süreleri de yok sayılmış, "hizmet yılını doldurmadığı" gerekçesiyle yeni kurumlarındaki "mesleki yükselme" sınavlarına da alınmamışlardır.

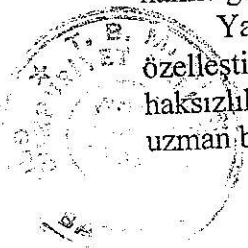
Öte yandan, her iki banka da baştan beri personel sıkıntısı çekmektedir. Çünkü, sözleşmeli çalışmayı tercih edenlerin büyük bölümü, emeklilik hakkını kazanmış ya da emekliliğe çok yaklaşmış personeldir. Örneğin 2002 yılında Halk Bankası'nda sözleşme imzalayanlardan, kıdemi 16 yıl ve üstü olan personelin oranı yüzde 60'dır.

Personel açığını, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yollanan personelden karşılamak olanağı varken, yasaya aykırı biçimde bankalara personel alımı öngören bir bakanlar kurulu kararı çıkarılmış, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu bunu hukuka aykırı bulunmuştur. Kararda, "bankanın personel ihtiyacının daha önce bankada çalışmışken, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilmiş deneyimli personelden karşılanması"nın hukuka daha uygun olduğu açıkça belirtilmiştir.

Diğer yandan, hukuksal mücadelesini sürdüren personelden bazıları, konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar götürmüşlerdir. Buradan kesinleşecek bir kararın İYUK uyarınca, tüm bankacılara teşmil edileceği ve devletin yüksek miktarda tazminat ödemek zorunda kalacağı da aşikardır.

Sonuç olarak, ekonomik kriz döneminin olağanüstü koşullarında çıkarılarak uygulanmış ve artık yasayı çıkaranların da uygulamacılarının da hiçbirinin ortada bulunmadığı bir yasanın doğurduğu zararların giderilmesi, bankaların personel ihtiyacının mesleğe dönmek isteyen bankacı personel tarafından karşılanması, sosyal hukuk devletinin yurttaşlarına karşı bir borcu haline gelmiştir.

Yasa teklifimiz yasalaştığı takdirde, Türkiye'de başka hiçbir kurumda yaşanmayan, özelleştirilmemiş bir kurumdan hukuka aykırı olarak gönderilmiş personelin uğradığı haksızlıklar giderilecek, hakları iade edilecek ve kamu bankalarındaki personel açığı da uzman bankacı personel tarafından kapatılabilecektir

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - 4046 sayılı Yasa'nın 22. maddesindeki düzenlemeye paralel olarak ve diğer özelleştirilen kuruluşlarda olduğu gibi, bankalardaki kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşene kadar 399 sayılı KHK'ye tabi çalışanların bankada çalışma hakları yasal güvenceye kavuşturulmuştur.

Madde 2 - 4743 sayılı Yasa'yla, bankadaki kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşmeden diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilenlerden 399 sayılı KHK'ye tabi olarak bankada çalışmak isteyen personele bir hak verilmiştir.

Madde 3 - Geçici maddelerin gerekçeleri şunlardır:

Geçici Madde 9- Kamu bankaları özelleştirilene kadar bankalarına dönerek 399 sayılı KHK'ye tabi çalışacakların durumu ve dönüş biçimi düzenlenmiştir.

Geçici Madde 10 - Gönderildikleri kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmaya devam etmek isteyenlerin durumu düzenlenmiştir. Önceki bankalarındaki kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşene kadar, maaş artışlarından yararlanacaklardır.

Geçici Madde 11 - Bankaya dönüp işçi statüsünde çalışmak isteyenlere süreyle sınırlı bir hak verilmiş, ancak banka yönetim kuruluna, gerekli koşulları taşımayanların isteklerini kabul etmeme yetkisi de korunmuştur.

Geçici Madde 12 - Bankalardaki kamu hissesi yüzde ellinin altına düşmeden maaşları dondurulan personelin kayıpları telafi edilmiştir. Maaşları ilk ay başında uyarlanacak, farklar iki taksit halinde ödenecektir.

Madde 4 - Yürürlük maddesidir.

Madde 5 - Yürütme maddesidir.

4603 SAYILI KANUN'UN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE GEÇİCİ MADDELER EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1 - 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun Geçici 1. maddesine 4743 sayılı Kanun ile eklenen 3. fıkra metninden çıkartılmış ve aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"Bankalardaki kamu hissesi yüzde ellinin altına düşünceye kadar 399 sayılı KHK'ye tabi personelin çalıştırılmasına devam olunur. Kamu hisseleri yüzde ellinin altına düştükten sonra, banka yönetim kurullarınca sözleşmeli statüye geçirilmesi uygun görülmeyenler 4046 sayılı Yasanın 22 nci maddesine göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilmek üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir."

Madde 2 - 4603 sayılı Kanun'un 4. maddesine aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"Bu yasa uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilen personelden isteyenler, kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşene kadar 399 sayılı KHK hükümlerine tabi olarak bankada çalışmaya devam ederler."

Madde 3 - 4603 sayılı Kanun'a aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir:

"Geçici Madde 9 - Bu yasanın yürürlüğe girmesinden sonra, 4. maddeden yararlanmak isteyenler 3 ay içinde Devlet Personel Başkanlığı'na başvururlar.

Devlet Personel Başkanlığı, 30 gün içerisinde ilgili kamu kurumundan atamanın iptalini ister. Aynı süre içinde ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından atama iptal edilerek, talepte bulunan personele tebliğ edilir. Ayrıca atamanın iptal edildiği, ilgili bankaya, Devlet Personel Başkanlığına ve Maliye Bakanlığına bildirilir. Personelin işe başlama sürelerine ve işe başlamama halinde yapılacak işlemlere ilişkin olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 62. ve 63. maddeleri hükümlerinin uygulanmasından atamayı yapan Banka sorumludur. Bankalar atama ve göreve başlatma işlemlerinin sonucunu en geç on beş gün içerisinde Devlet Personel Başkanlığına bildirirler."

"Geçici Madde 10 - 4603 sayılı Kanun uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilenlerden bankaya dönmek istemeyenlere, bankalardaki kamu hisseleri yüzde ellinin altına düşünceye kadar, 4046 sayılı Yasanın 22 nci maddesindeki malî sınırlamalar uygulanmaz.

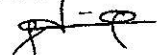
"Geçici Madde 11 - 4603 sayılı Kanun uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilen personelden halen sözleşmeli çalışanların sahip olduğu nitelikleri taşıyanlar, altı ay içinde başvurmak ve banka yönetim kurulunun da uygun bulması şartıyla sözleşmeli olarak bankada çalışabilirler. Yönetim kurulu bu yetkiyi alt organlara devredemez ve sözleşmeli olarak çalışmak isteyenlerde, mevcut çalışanlardan başka nitelik arayamaz."

Geçici Madde 12 - 4603 sayılı Kanun uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yollanan personelin maaşlarının dondurulmasından bu yana, kamuda 657 sayılı Yasa'ya tabi çalışanlara yapılan artışlar, bu yasa yürürlüğe girdikten sonraki ilk maaşlarına yansıtılır ve bu yasa çıktığı tarihe kadarki alacakları Maliye Bakanlığı'na belirlenecek biçimde en çok iki taksitte ödenir."

Madde 4 - Bu kanun Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 5 - Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Gündüz DİNÇER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü